Kirjallinen kysymys KK 489/2026 vp

Juha Viitala sd

Kirjallinen kysymys sähkö- ja automaatioalan osaamisen ja ammattitaitoisen työvoiman riittävyyden turvaamisesta

Eduskunnan puhemiehelle

Suomeen suunnitellaan parhaillaan merkittäviä datakeskusinvestointeja, jotka voivat tuoda maahamme miljardien eurojen investoinnit ja uusia työpaikkoja. Elinkeinoelämän keskusliiton ja Suomen Datakeskusyhdistyksen vuonna 2025 julkaiseman selvityksen mukaan julkisesti ilmoitettuja datakeskusinvestointisuunnitelmia oli yhteensä noin 12 miljardin euron arvosta ja alan arvioitu kokonaispotentiaali ylitti 30 miljardia euroa. Investointien toteutuminen edellyttää kuitenkin riittävästi ammattitaitoista työvoimaa. Datakeskusten rakentaminen, sähköjärjestelmät, automaatio, jäähdytys, varavoimajärjestelmät ja kunnossapito tarvitsevat laajasti sähkö- ja automaatioalan osaajia. Samanaikaisesti teollisuuden sähköistyminen, energiamurros ja automaation lisääntyminen kasvattavat alan työvoimatarvetta koko Suomessa.

Kesäkuussa 2026 valmistuneen Sähköisten alojen tila ja tulevaisuus -selvityksen mukaan sähkö- ja automaatioalan koulutukseen oli vuonna 2025 noin 4 200 ensisijaista hakijaa ja 2 600 aloituspaikkaa. Alan vetovoima on edelleen hyvä, mutta tulevaisuuden näkymät herättävät huolta. Selvityksen mukaan hakijamäärä voi laskea noin 3 000 hakijaan vuoteen 2040 mennessä, mikäli alan suosio säilyy nykyisellä tasolla. Samanaikaisesti vuonna 2023 sähköalalla työskennelleistä noin 31 300 henkilöstä arviolta 10 500 eläköityy vuoteen 2040 mennessä. Herää kysymys, mistä löydetään tarvittavat sähkö- ja automaatioalan ammattilaiset, jos suunnitellut datakeskusinvestoinnit ja muut teollisuuden hankkeet toteutuvat.

Pelkkä koulutuspaikkojen määrä ei kuitenkaan ratkaise tulevaisuuden osaajatarvetta. Erityistä huolta aiheuttaa ammatillisen koulutuksen laatu ja opiskelijoiden käytännön osaaminen. Vuoden 2018 ammatillisen koulutuksen uudistuksen jälkeen opetusta ja ohjausta on siirtynyt aiempaa enemmän työpaikoille. Sähkö- ja automaatioalalla tämä on erityisen ongelmallista, mikäli opiskelijoilla ei ole riittäviä perustietoja ja käytännön taitoja ennen työssäoppimisjaksojen aloittamista. STUL ry vuonna 2025 teettämässä koulutuskyselyssä nousi esiin huoli opiskelijoiden puutteellisista kädentaidoista, teknisestä perusosaamisesta ja työelämävalmiuksista. Kyselyn mukaan 75 prosenttia vastanneista yrityksistä katsoi, etteivät opiskelijat ole valmiita työssäoppimisjaksolle ensimmäisen opiskeluvuoden aikana.

Sähkö- ja automaatioalan koulutuksessa tarvitaan riittävästi opettajan johdolla tapahtuvaa lähiopetusta ja työsaliharjoittelua. Sähkötekniikan ja automaatiotekniikan perusteet, mittaaminen, kytkennät, automaatiojärjestelmien toiminta, vianetsintä sekä turvalliset työmenetelmät on opittava kunnolla. Työpaikoille ei voida siirtää vastuuta sellaisesta

Valmis
5.0

perusopetuksesta, jonka tulisi tapahtua oppilaitoksissa. Puutteellinen osaaminen voi aiheuttaa myös vakavia työturvallisuusriskejä. Yritysten tehtävänä on täydentää opiskelijoiden ammattitaitoa käytännön työssä, mutta niiden ei voida odottaa korvaavan oppilaitosten antamaa peruskoulutusta.

Huolta lisäävät ammatilliseen koulutukseen kohdistuneet säästöt ja koulutuksen mahdolliset rakenteelliset muutokset. Orpon hallitus päätti vuodelle 2025 yhteensä 120 miljoonan euron sopeutustoimista ammatilliseen koulutukseen. Sähkö- ja automaatioalan koulutus edellyttää ajanmukaisia laitteistoja, harjoitteluympäristöjä ja ammattitaitoisia opettajia. Mahdollisissa koulutuksen rakenteellisissa uudistuksissa on huolehdittava siitä, etteivät alan keskeiset ammattitaitovaatimukset heikkene. Samalla on varmistettava, että koulutusta on tarjolla eri puolilla Suomea, myös Satakunnassa ja länsirannikolla, missä teollisuuden ja energia-alan osaamistarpeet ovat merkittäviä.

Kyse on myös Suomen huoltovarmuudesta. Sähkö- ja automaatioalan ammattilaiset vastaavat osaltaan sähköverkkojen, energiantuotannon, teollisuuden ja muiden yhteiskunnan kriittisten järjestelmien toimivuudesta. Datakeskusten ja muiden suurten investointien toteutuminen ei saa vaarantua osaavan työvoiman puutteeseen. Siksi hallituksen on tärkeää varmistaa, että sähkö- ja automaatioalan koulutuksen laatu, rahoitus ja alueellinen saatavuus vastaavat tulevaisuuden tarpeisiin. Alan työvoimapohjaa on myös laajennettava houkuttelemalla koulutukseen nykyistä enemmän naisia, alanvaihtajia ja vieraskielisiä nuoria.

Edellä olevan perusteella ja eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ään viitaten esitän asianomaisen ministerin vastattavaksi seuraavan kysymyksen:

> *Miten hallitus aikoo varmistaa, että Suomessa on riittävästi laadukasta sähkö- ja automaatioalan koulutusta ja ammattitaitoisia osaajia vastaamaan suunniteltujen datakeskusinvestointien, teollisuuden sähköistymisen ja automaation lisääntymisen synnyttämään työvoimatarpeeseen ja*
>
> *miten hallitus aikoo turvata sähkö- ja automaatioalan koulutuksen alueellisen saatavuuden sekä alan osaamisen säilymisen Suomessa myös huoltovarmuuden näkökulmasta?*

Helsingissä 13.11.2026

Juha Viitala sd